

1919

L. G. Brancu
Str. Carsti Vechi

ANUL II

No. 13 și 14, Martie și aprilie 1914.

Bucuresti

REVISTA Intereselor Sanitare

APARE LUNAR

BCU Cluj / ~~Central~~ University Library Cluj

COMITETUL DE REDACȚIE SE COMPUNE DIN :

D-l D-r Radu Chernbach Huși | D-l D-r D. Popescu, Bucuresti
» » Titu Dumitrescu, Pitești | „ „ Profesor Tiron, Iași

DOCTOR VALERIAN G. NEGRESCU
REDACTOR

Redacția și Administrația
R.-Sărat, Str. Carol

ABONAMENTUL PE UN AN
8 lei în țară.
10 „ » străinătate
3 lei p. studenți
Abon. se plătesc înainte

RIMNICU-SARAT

TIPOGRAFIE, LEGĂTORIE DE CĂRȚI ȘI CARTONAGE

A. POSMANTIR

Apa de Pougues St. Léger

Digestivă, Diuretică și reconstituantă

Este cea mai delicioasă Apă de Regim pentru Artriciți, Neurastenici, Dispeptici cum și la cei cu boale de Rinichi

Toate suferințele stomacului și intestinelor, afecțiunile ficatului, rinichilor vesicii găsesc în apele de Pougues St. Léger un adversar puternic. De vânzare la Droguerii, Farmacii și principalele magazine de Consum.

A obținut cea mai mare recompensă la Expoziția Universală din Paris din 1900.

Reumatismul, Guta, Astma, Artero-scleroza, Emfizemul, Cataruri
vindecate prin :

≡ IODONUL ROBIN ≡

Admis în spitalele din Paris și Străinătate

Singura cură de iod ușoară de urmat în totdeauna chiar și în timpul ernei, fiindcă nu produce nici guturai, nici un alt-fel de iodism. Tot odată cea mai puțin costisitoare căci revine la 12-13 bani pe zi.

De vânzare la toate farmaciile și drogueriile.

PREȚUL FLACONULUI 5 LEI

Excelent preparat împotriva boalelor intestinale este

Lactobacilina Metchnicoff

— a societății «Le Ferment», 13, Rue Pavée, Paris —

Suveran în combaterea Gastro-Enteritelor, a Dysenteriei, Diareelor și Catarului intestinal (enterocolita).

Inercările celebrităților medicale din toate țările, Teza d-lui D r D. Stefaniu din Iași cum și a d-lui D-r Adrian La roche din Lyon sunt dovezi netăgăduite ale puterea desinfec-tantă a acestui preparat.

Doze : 3 până la 9 pastile pe zi în apă zaharată.

— Prețul cutiei 5 lei. —

REVISTA
Intereselor Sanitare

APARE LUNAR

COMITETUL DE REDACȚIE SE COMPUNE DIN :

D-I D-r Radu Chernbach Huși | D-I D-r D. Popescu, București
» » Titu Dumitrescu, Pitești | „ „ Profesor Tiron, Iași

DOCTOR VALERIAN GUL. NEGRESCU
REDACTOR

Redacția și Administrația

R.-Sărat, Str. Carol

ABONAMENTUL PE UN AN

8 lei în țară.

10 » » străinătate

3 lei p. studenți

Abon. se plătesc înainte

RIMNICU-SARAT

TIPOGRAFIE, LEGĂTORIE DE CĂRȚI ȘI CARTONAGE

A. POSMANTIR

Cestiunea Pelagrei

Comunicare făcută la al doilea congres Național
de medicină și chirurgie, ținut la București în Aprilie 1914

de Doctorul Valerian Gh. Negrescu

I

S'a vorbit și scris mult despre pelagră. Cestiunea însă a cauzei care produce această boală, este încă neterminată și confuză. *Boala nu este încă studiată de savanții noștri, căci bolnavi de pelagră nu se găsesc nici în București nici în Iași, și apoi studiul pelagrei, nu a devenit încă în țară la noi și aiurea un studiu de specialitate, o atare specialitate nerentând, pelagroșii fiind dintre cei mai săraci bolnavi din toate țările.* În România cel puțin pe fiecare an se bolnăvesc 10.000 de săteni; nu e mult, abia dacă vine la 4 bolnavi de fiecare comună, pentru cele 3000 de comune. Știm însă că sunt comune unde în fiecare an, se bolnăvesc și între 20—50 persoane.

Fiind primăvară, timpul înfloririi naturii și când se ivesc și cazurile floride de pelagră, cred că cestiunea e de actualitate și oportun de discutat spre a se pune probleme de rezolvat.

II

În *Februarie* a. e. a apărut primul număr al importantei reviste «Les Archives de sociologie et de criminologie» sub direcțiunea d-lor profesori d-ri Marinescu și Constantin Rădulescu avocat și alți colaboratori distinși.

În această importantă revistă găsim un studiu de încercare de sociologie medicală, scris de d-l profesor Marinescu. Vom traduce câteva rânduri din acel foarte important studiu, cu privire la pelagră.

«*O boală socială, care trebuie să preocupe, foarte mult pe oamenii noștri de stat, este pelagra. Pelagra este un pericol național, căci cauza, singura cauză care o produce, este porumbul mucegăit, sau stricat, astfel că, cel mai bun mijloc, cel mai radical, pentru ca să dispară pelagra consistă ca să suprimăm porumbul din alimentația ordinară. În adevăr suprimă cauza, efectele dispar. Nu exagerez de a zice că anul 1750, când cultura porumbului a fost introdusă la noi, a fost un an nefast pentru România. Perderile pe cari țara le-a primit din acest timp sunt imense, a lipsit un mare număr de muncitori, familia a pierdut pe capii și Statul trebuia să-și impue mari sacrificii pentru a îngriji acești bolnavi, sau a-i întreține în azile de alienați.*

Se cheltuiesc sume considerabile pentru unele boale incurabile, dar nu se face nimic pentru a le preveni și o anomalie atrage totdeauna, o alta, cum a zis-o foarte bine Geoffroy St. Hilaire. Tendința actuală a medicinei moderne, este de a lua mai cu seamă, măsuri preventive contra boalelor, contra pelagrei și contra tuturor boalelor cari au un caracter social.»

III

În 1884 am publicat un studiu asupra pelagrei, bazat pe cifre statistice și în care conchideam că pelagra nu se datorește alimentației cu porumb stricat sau bun.

Cum această lucrare este foarte rară, să-mi fie permis a reproduce mai multe rânduri :—¹⁾)

Pelagra o mal'adie puțin comună în unele țări, necunoscută în altele, foarte comună în unele, ne studiată încă în ceia ce privește origina, evoluțiunea, durata și consecințele ei, merită eesamenul serios și studii continui din partea acelorora ce au ocaziunea de a observa. Se știe că în țară la noi această maladie este *apanagiul clasei muncitoare*; să știm și se presupun multe, dar nu se știe nimic pozitiv. Din spitalele din țară, sunt unele care n-au nici un pelagros în sălile lor; sunt altele, *cari nu vor să primească în cură pelagroși*, sub motiv că pelagra fiind o boală grea și lungă de vindecat, ar ocupa locurile bolnavilor cu afecțiuni ordinare; motiv care se poate înțelege pentru țări, care posedă spitale și azile, unele pentru boalele ordinare și altele pentru afecțiuni cronice, dar care la noi, din cauza lipsei de azile, constitue o barbarie.

«Sunt alte spitale cari primesc pelagroși, între acestea, voiu cita în prima linie spitalul Sf. Spiridon din Tg.-Neamț. Observând un oare care număr de pelagroși, cercetând pe de altă parte actele tuturor bolnavilor tratați în spital de la 1864 și găsiind cifra considerabilă de 800 de pelagroși, am crezut că prin observarea minuțioasă, a acestor acte, adevărate documente voiu putea preciza, câteva noțiuni positive privind această boală».

«Se observă numărul mic de bolnavi intrați în lunile de toamnă și de iarnă și numărul considerabil de pelagroși în lunile călduroase. Tot statistica arată că numărul bărbaților întrece cu o treime pe acel al femeilor și numărul mic de bolnavi tratați de la 1864—1874 și numărul progresând continuu, de la 1884.

«Mai constatăm că numărul bolnavilor în regiunea muntoasă a județului este aproape nul. *Concluziune foarte importantă probează această statistică, anume că pelagrei nu-i place*

¹⁾ Contribuțiuni la studiul pelagrei, 1884, Tip. Luis București pag. 43.

munții. Dacă această concluziune s'ar putea proba și pentru celelalte județe din țară, atunci s'ar ști în mod pozitiv, ceia ce acum nu fac de cât să presupun, anume că pelagra este o boală, care nu se desvoltă, de cât în regiunile joase și că e cu totul necunoscută în regiunile muntoase».

IV

Reproduc din aceeași a mea scriere, rândurile de la pag. 7.

«Instrucțiunile apriori, ipotezele mai mult sau mai puțin ingenioase, sunt de mare utilitate în științele de observațiune, când ele devin punctul de plecare ale experimentațiunii, prin experimentare, ele se confirmă sau se probează inexacte și știința devine în posesiunea unui fapt pozitiv. De câte ori subsemnatul n-am auzit pe d-l Laborde șeful laboratorului de fiziologie de la facultatea de medicină din Paris, zicând elevilor (între cari mă numărăm) că de multe ori plecând de la clinica unui Laségue sau Germain Sie (foștii mei șefii de serviciu) veneau la laborator și încerca cutare sau cutare experiență, la care altfel nu s'ar fi gândit numai să se convingă până la ce punct, o vedere a spiritului, o ipoteză ingenioasă, formulată, de unul din acești mari profesori, putea să se probeze sau să cadă prin experimentare.

Și adesea adăoga Laborde, mergeam după câtva timp cu rezultatul experienței mele și îl făceam cunoscut profesorilor cari emise ipoteza; satisfăcut și unul și altul, de rezultatul experienței, care proba, sau realitatea sau imposibilitatea ipotezei formulate».

V

Continuu:

«Când însă o ipoteză exprimată, nu este controlată prin experimentare; când autorul ipotezei se bucură de un prestigiu științific meritat, atunci se întâmplă următorul lucru: *Ipoteza se admite, fără discuțiune și trece din domeniul abstracțiunii în clasa faptelor probate pozitiv.* Contemporanii și suc-

cesorii autorului cred pe cuvânt pe oracol, «crede și nu discută» și nimeni nu controlează ipoteza admisă de autorul ei.

Suntem mai profitați când rezultatul studiilor noastre asupra unei cestiuni se reduce în ultima analiză la un, «nu știm», de cât atunci când ne-am satisfăcut momentan, curiozitatea noastră științifică prin o teorie ipotetică. Medicina are mai mult a câștiga debarasându-se de ideile abstrase, de cât a le înlocui prin alte ipoteze.

Ca să revenim asupra pelagrei, s'a emis ideia, că pelagra s'a datorit porumbului stricat, s'a crezut că se cunoaște principiul toxic, producător al boalei. S'a pus mâna pe el: criminalul care produce pelagra, e verdetul, o ciupercă, care se desvoltă pe porumbul stricat. S'a emis această ipoteză la finele secolului trecut și astăzi ea a intrat atât de mult în domeniul faptelor admise, în cât nu veți găsi nici o scriete, despre pelagră, în care să nu fie descris și verdetul și a se acuza și porumbul, stricat, ori bun, în producerea pelagrei.

Suntem în fața unei ipoteze datând de mai bine de 100 de ani, a unei ipoteze, care prin anticitate și-a câștigat dreptul unei convingeri ca și religioase; e de datoria noastră a conta cu această opinie și a vedea până la ce punct poate fi susținută sau combătută.

VI

Pag. 8 :

«In lipsă de experiențe fiziologice, pe care nu le putem întreprinde momentan (eram încă în momentele când credeam în posibilitatea studiilor [fiziologice la noi în țară), ne vom adresa tot la datele noastre statistice, pentru a căuta fapte sigure.

Dacă este adevărat că pelagra, se datorează porumbului stricat, atunci statistica ar trebui să ne dea următoarele relațiuni.

Intr'un an locuitorii comunei X, ar trebui să fie atunci în majoritate, într'un alt an locuitorii unei alte comuni Y și așa mai departe.

Mai mult încă, ar trebui să vedem, într'un an o familie întreagă bolnavă de pelagră, cel puțin bărbatul, femeia și copiii, căci toți mănâncă același porumb în același timp și în același mod preparat. Dacă e vorba de intoxicare, astfel trebuie să se petreacă lucrurile.

Dacă pelagra s'ar datora alimentației prin porumb, nu ar fi oare care coincidența între apariția boalei și localități sau timpuri? Nu ar fi într'un an o mică epidemie de pelagră și într'un alt an într'o alta îndepărtată, după cum porumbul ar fi fost de bună sau rea calitate, într'o localitate sau alta?

Nimic din toate acestea, statistica noastră nu ne probează și nimic nu poate spune mai mult adevărul ca o statistică.

Intercalez un fapt recent :

Acum trei ani prin 1911, din cauza ploilor torențiale porumburile nu s'au copt, în nici o regiune a țării, ne așteptam cu toții la o mare extindere a pelagrei, ori lucrul nu s'a întâmplat, deși țărani consumau porumbul umed și stricat, iar mămăliga făcută cu acest porumb, era de un gust mucoș și de un miros fetid. Adaog același lucru, când din cauza secetei, au fost aduse porumburile mucegăite din Argentina sau Peru (America).

Continuu a reproduce din citata mea lucrare: «Acele date de statistică confirmă până la un punct și observațiunile, făcute de autorii moderni că pelagra s'a obsevat și în localități, unde porumbul nu e cultivat și la persoane care n'a mâncat porumb nici odată în viața lor, în cât Constantin Paul, opinează cu verdetul, se poate desvolta și pe alte cereale, ca să putem crede în influența lui toxică. D-nii Laverau și Teissier susțin că porumbul este foarte sărac în substanțe azotoase, dar uită că păpușoi, sunt mai avuți în principii azotoase și hidrocarbure, de cât celelalte cereale.

«Precum nici sifilisul, nu se datorește prin brânză stricată, ideile foarte răspândită în masa poporului, așa nici *pe-*

gra, nu se datorește, nici porumbului, nici verdetului, cum iubesc a crede dileriți autori.

S'a acuzat porumbul în producerea pelagrei, pe nedrept tot astfel precum cartofii au fost acuzați că produc tuberculoza sau serofulele în loc de a fi încredințate mizeria, locuințele umede și întunecoase.

Care e agentul producător al boalei? verdetul sau porumbul jucând un rol nuli în etiologie, ne rămâne a ezita între două opinii, una influența razelor solare, și *pelagra ar fi un fel de insolație cronică*, și alta că s'ar datora unui viros sau agent ne cunoscut încă, cum e și acela a sifilisului (seriam în 1884) al rubeolei, vărsatului și celelalte. Cercetările ulterioare drebuiesc dirijate în acest sens. Reumatismul se datorește umidității, e pozitiv, de ce n'am putea admite că și insolațiunea să prezinte o formă acută, le coup de soleil și una cronică caracterizată în România prin pelagră ?

VII

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pelagra, boală astăzi endemică în țară cu 60 de ani în urmă era aproape necunoscută. În 1862 Doctor Felix publică în monitorul medical că de la 1859—1861 n'a observat de cât 71 pelagroși în județul Museel; că nu este nici o observație asupra pelagrei în țara românească, iar că scrieră D-lui Doctor Teodori asupra pelagrei din Moldova nu au putut-o procura prin librărie. Arată că mizeria cea mai mare se observă la pelagroșii examinați. Că pelagra în țara românească se arată sporadică și foarte rară *în cât de această boală, de care suferă Italia, pentru noi nu parc de îngrijit deocamdată.*

În județul R.-Sărat, în raportul pe 1885 găsim notat: Pelagra acum din norocire, încă nu s'a stabilit în acest județ. În decurs de 2 ani s'a observat 30 de cazuri.

Din 1896 înregistrăm cazurile de pelagră verificate în județul R.-Sărat.

Câteva date statistice expunem:

Județul Râmnic are o populație rurală de 140.000 de suflete, pe o suprafață teritorială de 3200 km., coprinzând o regiune muntoasă, una de podgorii și alta de câmp. În regiunea de câmp, coprinzând 43 comune cu o populație de 60.000 suflete, s'a verificat de la 1896--1908, 2819 pelagroși, dintre cari, morți 803. În regiunea de podgorii, cu 16 comune și o populație de 40.000 suflete, s'a numărat 1302 pelagroși cu 784 morți, în regiunea de munte cu 16 comune și o populație de 40.000 suflete, s'a numărat 435 pelagroși cu 144 morți.

Se verifică dar și pentru județul R.-Sărat că pelagrei nu-i place munții și că boala mai mult bântue în localitățile joase și băltoase, unde nu se găsește nici apă potabilă, de bună calitate,

În total dar, în județul R.-Sărat de la 1896--1908 s'a înregistrat 4556 pelagroși dintre care morți 1731.

Care să fie numărul pelagroșilor din toată țara? Județul R.-Sărat comtează între cele mai bogate, unde nu sunt mulți pelagroși. Admitem însă aceeași proporție. Ar fi de 30 ori 4556 numărul pelagroșilor în cuș de 12 ani, egal cu 136.000 iar numărul morților ar fi de 51.000!. E prea mare cifra? Lăsam la jumătate ar fi la 70.000 pelagroși cu 25.000 morți în 12 ani; sau 5000 și peste 2000 morți în cursul unui an.

Sinistră statistică! și îngrozitoare suferințe trebuie să fie ale pelagrei, de oare ce mulți din cei atinși de această boală preferă priu sinucidere să-și pună capăt vieții! Durerile pelagrei trebuie să prezinte oare care analogie cu ororile pe care le produc epidemiile de foamete, destul de frecvente prin India sau prin China, și pe care le descriu autorii.

Pelagra duce la nebunie. Oare nebunia populară din 1907 n'a fost instigată de demența pelagroasă?

E enorm. O imensă hecatombă pe altarul imensibilității morale sociale actuale, care se miră cum generațiile trecute acceptau selavia, ca situație normală.

VIII

În revista «Paris medical» numărul din 7 Martie 1914, găsim un studiu al D-lor D-ri Milian și Burnier, dermatologia în 1914, revistă generală, în care citesc rândurile următoare în ceea ce privește pelagra, pag. 323.

«Pelagra continuă a face obiectul cercetărilor clinice și etiologice în țările pe care le devastează, căci după ce a devastat Italia, România, Spania, Rusia, ea bătute acum în America de Nord.

Etiologia pelagrei rămâne tot obscură. A făcut obiectul discuțiilor la ultimul congres italian pentru studiul pelagrei, ținut la Bergane în 1912. *Vechea teorie maidică* tinde din ce în ce mai mult să fie părăsită și numeroși autori, Majocchi, Campana, Gaucher, Socuvane și Yamada, au raportat cazuri de pelagră ivite la bolnavii, cari nu mâncase porumb nici odată. Printre partizanii teoriei maidice, unii ca Fernier, nu mai acordă porumbului de cât un rol predispozant, pelagra este o boală care ar găsi într'un organism predispus prin porumb un teren de dezvoltare favorabilă.

Se pare că pelagroșii sunt foarte sensibili la extractul de porumb, astfel injecția subcutanată de mici cantități cu extract apos de porumb stricat, produce imediat la pelagroși o reacție generală (febră) și locală (dureri și roșeață) atunci când nu produce nici un simptom la cei cari nu sunt pelagroși.

Dar, cei mai mulți autori, resping teoria maidică. Trei ipoteze sunt astăzi în prezență: a lui Sambon, după care pelagra este o boală produsă de *protozoare*, inoculată omului printr'o *simulie*; a lui Alexandrini care atribuie pelagra unei *filare* și a lui Tizzoni, pentru care agentul pelagrei, este un streptobacil, pe care a putut să-l cultive în sângele și lichidul cefalorachidian al pelagrosului; dar acest bacil n-a fost încă găsit de alți autori.

IX

Pelagra dar astăzi, se știe că nu mai este datorită alimentației prin porumb, fapt pe care l-am presupus încă din 1884, după cum citatele din citata mea lucrare, le probează.

Cât ar fi progresat, studiul pelagrei la noi în țară, dacă din 1384 s'ar fi căutat în altă parte, origina acestei boale, și ne perzistându-se în credința că porumbul produce pelagră?

Reproduc din studiul meu rândurile următoare la pag. 15.

«Durata boalei variază între 3—5 ani, rari sunt pelagrosii, până la 5—6 sau 7 ani. Din lucrările statistice, ne arată că prognosticul pelagrei este foarte grav.

În fața acestei epidemii de pelagră, fiecare din noi este dator să studieze mijlocul de a combate această boală, o cale ne este deschisă. Pentru a combate un inamic, trebuie mai întâi să-i apreciem puterea și violența. Pentru pelagră o putem face prin ținerea unei statistici exacte, vom putea ști numărul total al pelagrosilor din țară și în fiecare an victimele noi ce pelagra le face. Medicii de arondismente . . . vor putea face geografia pelagrei în România și geografia odată studiată, vom putea căuta apoi mijloace de îndreptare».

X

Concluziuni

Ajungem la finele acestei lungi studii și constatăm mai întâi că până astăzi nu știm care e cauza pelagrei, știm numai că *porumbul nu mai trebuie să fie incriminat*, este fapt constat, aproape cert. Înlocuirea porumbului în alimentația noastră, printr'un alt cereal, este o imposibilitate, căci porumbul este substanța mai nutritivă de cât toate celelalte cereale. Susținem părerea că nu va trece finele jumătății de secol și porumbul va ajunge să servească ca bază alimentației și la popoarele din apusul Europei, Germania, Franța și Anglia.

Constatăm iarăși că până în prezent, nu avem încă sta-

bilit nici un tratament uniform al pelagrei, fiecare medic tratând pe pelagroși adlibitum.

Stabilim iarăși că asistența ce se dă pelagroșilor, este foarte redusă și acestei cauze se datoresc numeroasele cazuri de sinucideri ce se înregistrează.

Alienația mintală și sinuciderile, cari constituie perioada terțiară a pelagrei ar trebui evitate printr'un tratament preventiv anterior, tot astfel *precum accidente terțiare în sifilis nu sunt de cât eccepționale la sifilitici cari au urmat tratamentul medical indicat, în perioada primară și secundară.*

Și o propunere ne pare realizabilă.

Crearea unui institut de pelagră în România, creat prin subscripțiune publică, în genul cum s'a creat institutul Pasteur. Inițiativa particulară, a subscris sume de milioane într'un avânt patriotic pentru crearea fiotei naționale. Același avânt 'l cerem și pentru studiul și combaterea pelagrei prin formarea unui institut central. Românici 'i încombă datoria și onoarea de a înființa primul institut al pelagrei în Europa, de oare ce în România cazurile de pelagră sunt cele mai numeroase, iar boala e susceptibilă de studiere și prevenire.

La acest institut, alături cu medicii noștri, să fie chemați și tinerii oameni de știință din țările unde bântue pelagra, pentru ca să lucrăm împreună pentru combaterea acestui flagel, care constituie o pată rușinoasă pentru frumoasa noastră țară, cea mai bogată din Europa.

Un mic parantez, regretatul doctor Serfirti a dat un fond din care să se distribuie premii celor mai bune studii despre pelagră.

Anul acesta, facultatea de medicină decerne premiul. Propun ca acest premiu, să constituie *prima miză* a unei subscripții naționale pentru crearea institutului central pentru studiul pelagrei.

Statul, județul sau comunele pot subvenționa inițiativa particulară, pentru crearea unui atare institut, pentru combaterea pelagrei, boală socială și pentru glorie științifică a Ro-

măniei. Și ne-ar trecui un capital, care să asigure un venit de 150.000 lei, în primii ani, numai.

Ne gândim, cum până astăzi nu s'a putut găsi atari resurse pentru cauza pelagrei, când anul trecut sub pretextul holerei, sute de mii de franci, au intrat în mâini misterioase!

Comitetul de inițiativă pentru Institutul național științific al pelagrei, se va compune din persoanele care vor adera acestei propuneri.

Din Evoluția Orașelor

Apa este condiția indispensabilă care prezidă la transformarea cătunului or satului, în târg și mai târziu oraș; iar cristalizarea se face, după cum afirmă profesorul Jean Brunhes ¹⁾ împrejurul unei răspântii, pe marginea drumului; justificând astfel numele de *Gassendorf* sau *Strassendorf*, adică sat la drumul mare, la stradă. Apoi, proporțional cu aglomerațiunea locuințelor, crește și rețeaua circulațiunii. Prin vastele orașe moderne, casa deveni colectivă, cum de pildă cazarmele civile din cartierele meseriașilor din Paris și otelurile cu 25 etaje de la Chicago sau New-York. Dar mai ales felurile multiple de circulațiune arată caracterul colectiv al marilor aglomerațiuni moderne; acestea ne putând exista de cât prin acelea: numai circulațiunea făcându-le posibilă existență. Rețeaua de comunicație trebuie dar a fi mai bună ca grămada clădirilor. Acea se proiectează pe sol prin șine, prin sistem de circulație foarte complicat: atât căi de acces, garaje de drumuri de fer și acaatice, cât și artere și vene, care condiționează și regulează viața lor internă. Să încercăm a vedea un moment Parisul în realitatea sa circulată. Ce de rețele supra-puse și încrucișate! Zona căilor ferate cu rețele de trenuri, omni-

1) . Dr. D. Popescu. Feminism antialcoolic, în *Higiena*, 1912. No 18 și *Drepturile femeii*, inem, No 19.

Idem. Hrana Țăranului Român în *Higiena* 1913, No. 46 și 47.

buse și autobuze, rețele subterane și aeriene ale drumului ferat Metropolitan și liniei Nord-Sudice, rețelele de fire telegrafice și telefonice, rețea de tubi pneumatici, rețelele sectorilor electrici pentru lumină și energie, rețeaua conductelor de apă, a canalelor, ambele de sigur foarte necesare igienei și vieții mărețelor capitale. În cotro ne-am întoarce sau vom merge, or pe unde-am scoborâ sau sui trecem peste mănunchiuri de fier și tub, care, spre a ne pune în relație cu semenii, ne acoperă, ne înfășoară în rețeaua cu ochiuri mai mult sau mai puțin strâmte. Or, aceste rețele încalcite, aparente sau ascunse, dar în realitate ca și cum ar fi pretutindenea vizibile, ni se arată ca o colosală și ne uniformă țesătură de fer, tuci, cupru și plumb, mai complicată însă mai aranjată de cât cea mai încurcată pânză de păiajen. Iată excelând expresiunea materială a comunicației, legăturii, solidității acestor mormane de vieți individuale și cuiburi de familie, care puse alături și înghesuite într'un punct al spațiului, crează această supra creștere în suprafață, această pată, acest fel de tumoră, geografică, numită oraș.

Pentru Georges Risler¹⁾, orașul este un organism viețuitor, un întreg trebuind a se desvolta cu ordine, logică, armonie, după anume program prevăzut. Se cuvine deci a prepara, în vederea unui timp viitor îndelungat, planul de aranjarea, întinderea și înfrumusețarea orașelor. Se cade a prevedea viitoarele trebuințe și nevoi, iar pe cât cu putință să adoptăm la ele instituțiunile și monumentele moștenite din trecut. Evităm astfel munca zadarnică, cheltueli neproductive cruțăm finanțele orașelor, păstrăm banul pentru lucrări cu adevărat utile. Un plan dinainte stabilit face posibilă reglementarea conform intereselor aparte și speciale fie cărui cartier. Cu atare procedare se înlătură strade prea înguste, curți întunecoase, locuințe fără aer: însă asemenea regulament nu convine cartierului istoric vechi nici mahalalelor industriale. La cel d'ântâi se păstrează aspectul de altă dată, se aranjează fațadele vechi cu cele noi, după cum procedează municipalitatea

1) Annales de Geographie, XXII. Paris.

din Bruxelles pentru piața primăriei. Prin locurile industriose cestiunile de igienă sunt capitale; trebuie ca industria să progreseze lesne și lucrătorii să locuească, muncească și trăească în bune condițiuni.

Germania ocupă primul rang în privința modernizării orașelor (așa Kehl e dat ca model), și relativ la transformarea celor nefortificate (precum Wiesbaden, unde se zice că locuitorii au viață lungă). În Austria, Viena ne atrage atenția prin traseurile, în limitele vechi, de alee splendide și crearea de grădini; mai mult, ea cumpără o zonă de păduri și livezi, cam 1720 hectare, prevăzând a doua centură de alee și parcuri. Anglia interzise din 1876 vânzarea terenurilor virane comunale; iar de la 1878, arborii, boschetele și locurile ne împrejmuite din jurul Londrei sunt prezervate prin lege specială. Aceleași dispozițiuni s'au luat în Elveția, Belgia Suedia și Danemarca. În Amsterdam se lasă un spațiu liber împrejurul fie cării case, el trebuind să aibă o pătrime din aria locuinței. Prin Statele Unite și Argentina există iarăși planuri pentru întinderea orașelor și crearea de mari parcuri naționale sau comunale. În fine, de curând Australia clădi cu totul din nou capitala Dalgoty, despre care se va mai vorbi.

Repedea și considerabila creștere a marilor orașe este printre fenomenele de remarcate ale timpului actual.

Indrumarea populațiunii rurale către orașe se mărește pe zi ce trece. Multe cauze contribuiesc a o grăbi și face generală: calea ferată, care pune în relație cu marile orașe, cele mai depărtate sate, favorizând centralizarea; apoi serviciul militar, reținând pe tineri la oraș timp de mai mulți ani și industria care grație mărețelor descoperiri științifice a luat un mare avânt. Câte transformări timp de un secol, în principalele capitale europene! și ce ar zice fondatorii New-Yorkului, Buenos-Airesului, Rio-Janeirului, sau Bucureștilor, revăzând-ui.

În Franța, dacă vom considera marile porturi. Marsilia sau Le Hâvre, orașele industriale Tourcoing, Roubaix, Saint-Etienne or azurata Nisa. statistica ni le dă în creștere continuă, de și populațiunea totală a țării scade. Pe lângă orașe se transformă

și cartierele suburbane : oare-care târgulețe puțin importante, devenită după câți-va ani adevărate orașe. Poetul Verhaeren le compară cu o caracatiță, ale cărei tentacule se întinde pe sate departe, absorbindu-le.

Atari orașe mărindu-se mereu au necesități noi și complexe, iar procedeele de satisfacere nu sunt la fel, când e vorba să se modernizeze orașe vechi sau a se întemeia din nou altele.

Vechile orașe, pe care fundatorii au voit să le protejeze de atacurile streine, fură încinse cu brăe fortificate; ele ne având întindere mare, cei mai mulți locuitori circulau pe jos, distanțele de parcurs spre a merge la afacerile lor ne fiind mari; deci nu era nevoie de strade largi și drepte. Numai bogații posedau butci; transporturile publice efectuându-se cu diligența sau corăbii.

Însă zidurile de înconjur și fortificațiile devenită inutile, bogăția publică se mări, numărul trăsurilor particulare cresc, industrii noi fură create, se organizează mai multe servicii de transporturi publice, descoperiri științifice avură loc, populația urbană se înmulți; toate aceste cauze fac din ce în ce mai necesară modernizarea vechilor orașe.

Așa că circulația s'a transformat și a devenit mai intensă, mai variată și mai repede. Există nu numai trăsuri cu cai, călăreți, omnibuse, ci încă tramvae, biciclete, motociclete, automobile, autobuze. În 1912 Franța posedă 2.980.985 biciclete, 76771 automobile, 28641 motociclete plus 12414 automobile de închiriat, ne punând la socoteală pe cele uzate în comerț sau industrie și căruțele pentru transporturi publice. Actualmente țiFRELE acestea sunt întrecute. Nu vorbesc despre aeroplan și dirijabile; dar o să vină curând ziua, când edili vor trebui să prevadă, aproape de orașe, aerodromuri pentru așa fel de vehicule.

Prin urmare străzile de altă dată au devenit cu totul ne încăpătoare.

Aglomerățiunile urbane din ce în ce mai dense, reclamă multe trăsuri, fiind-că locuitorii au tendință naturală să se îndepărteze de centru, spre a căuta locuințe mai eftine și un aer curat. Igiena, care de un secol este în progres, are încă exigen-

tele ei legitime, iar municipalităților orașelor mari incumbă greauă sarcină de a le realiza.

Omului nu-i e dat a trăi în oraș. D-l L. Merch¹⁾, șeful statistice generale din Franța clasifică viața urbană printre factorii cei mai de căpetenie al scăderii natalității. Deci pe cât posibil se cuvine să oferim orașenilor condițiuni naturale de viață.

Căminul, cartierul, orașul, au nevoie de aer și lumină, pentru asta se cere desființarea curților și ulițelor întunecoase și strâmte, oprirea clădirii de case înalte pe terenuri acoperite peste tot cu construcții.

Prin cartiere, grădinile publice adumbrate, posedând pajisti și flori, convin bătrânilor, copiilor și mamelor care-i însoțesc.

Dar când copiii devin adolescenți, grădina publică nu le mai ajunge, căci jocurile lor cer spații vaste, terenuri unde se poate alerga în libertate, fiind trebuință ca ei să se joace, după orele de școală, prin apropierea domiciliilor, pe locuri permise pentru alergări și petreceri, fără teamă de sgomotoasele și periculoasele trăsurii. De Souza definește astfel acele spații. Teren public, la aer liber, depărtat de drumuri, strade și locuri prea frecventate.

Iniințarea lor pe lângă școli și facultăți, nu dispensează ca să avem pentru sporturi, terenuri, vaste și bine aranjate, aproape de centru pe cât posibil. Acolo, în timpul vacanțelor tineretul se va putea deda la jocuri, care fortifică mușchii, ventilează plămâni, obișnuindu-l cu disciplina, rezistența și sângele rece.

Grădinilor publice, spațiilor libere, terenurilor de sport, să li se adauge parcuri mari și fiind-că mijloacele de locomoțiune au devenit mai rezezi și eftine, primăriile prevăzătoare, imitând exemplul Vienei vor cumpăra și păstra păduri. Ele constituiesc plămâni orașelor.

În cartierele industriale, adesea ne igienice, sunt dorite grădini de joc și parcuri, la fel cu acelea de pe lângă școli. Apoi mai trebuie ca administrațiile comunale să prevadă un loc bun și aranjat pentru cazărmi și câmpuri de manevre; căci mulți

1) Progreso, 1914, No. 72.

soldați tineri sunt obicinuiți a trăi la aer liber, iar îngrămădirea prin cazărmi provoacă adesea epidemii de tuberculoză.

Există și alte probleme de rezolvat. E nevoie de apă curată potabilă pentru prevenirea febrei tifoide, și încă de multă apă necesară la spălatul și curățatul curților, străzilor, piețelor și celorlalte. În cartierelor cu locuitori săraci, se vor înființa stabilimente balneare sau dușuri. Cestiunea apei de conductă este dar foarte importantă, precum și aceea a canalizării. Ne vom gândi asemenea la canale pentru gazul aerian și multele fire electrice, telegrafice și telefonice, șcl.

Pentru actuala viață urbană complexă, arhitectul francez Agache trase un interesant plan al viitoarei capitale federale a Australiei, care se va construi la Dalgoty. În afară de piețe, cu alee plecând în rază, se observă dispozițiunea de cartiere speciale. Nemții o preferă mult și fac interesante amplificățiuni cu ea, de pildă : cartierul parlamentului, cartierul guvernului și administrației, acel al primăriei și municipalității, al universităților și școalelor, al clasei bogate, fabricanților, ș. c. l.

Această specializare face posibilă adoptarea unei reglementări mai variate. Dar când nu e vorba de crearea unui oraș din nou, ci din modernizarea celui vechi, problema se îngreuează. Vor trebui cumpărate case, spre a fi dărâmate și cheltuelile necesitate de atari exproprieri ating țifre colosale. Adesea chiar o să fie nevoie de a păstra monumentele artistice din trecut, fiind-că se cere și estetică urbană. Multe persoane cred că pentru popor, arta ar fi un lux ; drept vorbind, ea este cerință la fel cu igiena.

Dr. D. Popescu (București)

Scoalele de Agenți sanitari

de Doctorul R. Chernbah

În inspecția făcută, în zilele de 6 și 7 Februarie 1914, de către D-l Profesor Sion la școala de Agenți sanitari din Iași, Domnia sa a constatat că:

—«Cei prepuși a forma pe elevi nu pricepeau menirea școlii și nu o luau în serios».

În ziarul «Opinia» am citit o informație prin care se atribuia D-lui Prof. Sion următoarea exclamație cu acelaș prilej, privitoare la aceeași școală: «în două ceasuri aș sfârși cursurile acestei școli.

Nu pot ști dacă această informație gazetărească e autentică și conformă cu adevărul dar drept și adevărat este că școlile de Agenți sanitari sunt nu numai nefolositoare, dar primejdioase, fiind izvoare de incultură generală și de confuzie specială asupra științei și profesiei medicale.

E verosimil ceia ce s'a scris ca D-l Profesor Sion a fi zis că în două ore termină cursurile unei școlii de agenți sanitari, da, căci este destul a le lămuri acestora că trebuie să asculte, și numai să asculte de ordinele medicilor și să le execute întocmai.

Foarte bine a făcut D-l Profesor Sion că a luat măsurile ce se impuneau ca agenții să învețe: «practic și numai practic» și să nu se facă teorie cu ei; dar întâia rea măsură era și mai bună, când suprimase școala și rău au făcut politicianii că au intervenit să fie menținută.

Nu este nevoie de nici o școală de agenți sanitari, este nevoie ca cele două facultăți medicale ale noastre să fie complete și în special cea de la Iași, despre care a scris atât de sincer D-l Profesor Al. Slătineanu.

Trebuie să se înființeze la amândouă facultățile catedre speciale asupra boalelor noastre epidemice și în special asupra febrilor tifice și scarlatinei, care bântue țara dintr'un capăt la celalt în tot timpul anului, din capătul până la sfârșitul anului, secerând mii și mii de vieți scumpe.

Trebue desființate scolile de agenți sanitari și în această privință este foarte prețioasă mărturisirea distinsului meu coleg D-l *Dr. Lt. G. Mangiurea*, publicată sub formă de memoriu în Buletinul Direcției Sanitare pe Februarie a c. și prin care mărturisește că: «Subchirurgi și Sanitari buni și devotați serviciului se găsesc chiar cu mai mare dificultate, ca înainte de înființarea scoalelor sanitare».

De la un capăt al țării la celalt răsună acelaș strigăt din partea medicilor muncitori: «ne-ați dat toată răspunderea serviciilor noastre, o primim cu bucurie și mândrie, mulțumim pentru încrederea ce ni se dă, dar lăsați-ne stăpâni pe serviciii, dați-ne prin, lege dreptul sfânt a ne alege tot personalul subaltern și atunci numai, roadele muncii noastre vor fi cele adevărate și cele mai frumoase și vă veți putea lăuda că ați desăvârșit o reformă mare începută de D-voastră.

Nu ne trebuie subalterni titrați, pretențioși, deturnați de la destinația lor prin școale neserioase și rău înțelese, cum prea bine a constatat D-l Profesor Sion, ne trebuie ajutoare cu tragere de inimă, harnici și supuși și pe aceștia, numai noi vom putea găsi, educa și instrui și numai astfel, absolut numai astfel vor putea asculta de noi, când vor depinde numai de noi și de nimeni altul de cât de noi.

O Reflexiune

privitoare la „pedeapsa“ aplicată unui confrate
de Prof. V. Sion, prin Buletinul Asociațiunii noastre.

N'ar trebui să fie așa de măhnit stimatul nostru confrate, Profesorul D-r Sion, de fapta confratelui de la Botoșani.

Nu e tocmai vina lui, pentru noile titluri ce-și pune pe cartă de vizită, în speranța că-și va face mână bună pe lângă cei mari, ei, eu cred, că e vina educatorilor lui și mediului

nefast care l'a împins în direcția aceasta. Ca dânsul sunt mulți și nenumărați.

Roteșteți ochii, Stimate Profesor și numără pe cei ajunși la situațiuni mai bune prin inocentele, desprețuitele și ocolitele valori reale, supranumite «valori mcarte» în politica de partid. Rog, mai faceți, odată ochii roată și pironeste-i bine asupra celor zugrăviți în viile, merituoașele și prea de toți consideratele colori politice, ajunși prea timpuriu sau prea sus în anumite cercuri sau situațiuni sociale. Și atunci fapta confratelui înscris de ocazie sau nu într'un club politic, va apare consecință cu educația actuală a tinerimei noastre și deci vina sau pedeapsa va trebui să i-o micșorezi, dacă nu chiar să i-o ștergi de tot.

Pedeapsa va trebui însă aplicată, în cazul de față, educatorilor falși și greșiți, ai săi și ai altora, cari au dat îndrumări sterpe, formând suflete egoiste, anihilând avânturile tinerilor energii și entuziasmul desinteresat al primelor începuturi în lupta pentru existență.

Dacă iau apărarea, în principiu, a unui coleg, care în treacăt fie zis nu m'a cruțat, este că știu la câte încercări grele e supus un suflet fără experiență la eșirea din școală. Și cum impresiunile externe din primii ani formează încetul cu încetul personalitatea proprie fie-căruia, impresiuni căpătate unde a vrut D-zeu și unde a putut viețui, adesea ori în mediile cele mai viciate și mari perverse, în centre mici, dar cu uni mari sau în centre mari, unde clocotesc ambiții mari și nesățioase, e ușor de înțeles ce a putut determina pe un tânăr confrate să recurgă la unele mijloace, pentru a-și ameliora situațiunea socială.

Exemple sunt destule, să vă dau câte-va : Un foarte activ medic de plasă era mereu reclamat că nu-și face datoria, că așa și pe dincolo. Cauza era că nu voia să frecventeze micul club al funcționarilor locali în care se juca cărți pe bani !.

Alt exemplu: Un medic rural persecutat de sub-prefectul de acum 9 ani, că îndrăsnise să-i ceară restituirea unei sume de bani ce-i împrumutase.

Alt exemplu : Un medic rural nu mai era primit cu plăcere și găzduit la niște gospodari, căci nu înțelegeau ca oaspetele să nu profeseze acelaș cult pentru Bachus cum obicinuiau dânșii.

Alt exemplu : Un alt medic de plasă mutat din cauză că refuzase să redacteze un act medic-legal în favoarea criminalului, susținut de un înalt personaj politic.

Și mai sus încă : Educatorul Sanitar al contraților roagă pe autorul acestui articol să sprijinească alegerea unui scump candidat la alegerile generale ce veneau. «Măcar un vot la Senat, Doctore!» Nu mă îndoesc că și alți autori au fost rugați să treacă la vot. Ba chiar e foarte probabil ca mulți alții s'au oferit de bună voe.

Se pare de asemenea că atmosfera încărcată la un oare care Congres al medicilor pentru alegerea Comitetului central era opera unui alt educator. — De ! pare că, mi-aduc aminte că am cerut voe să lipsesc pentru congres, vre-o 2-3 zile, dar nici până astăzi nu mi-a sosit pârdașnica de aprobare, ce cred a ști că a sosit, fără a fi cerută altora. Un fel de scăpare de vedere pentru unii și exces de prevedere pentru alții.

Corolarul : de iude irae aut pains et circenses.

Și în timpuri mai îndepărtate, îmi trece pe dinaintea ochilor, figura surzătoare a unuia din educatorii cei mai de seamă, căruia solicitându-i, a-mi confirma un drept legal câștigat prin concurs m'a pofțit cu multă politeță pe scaunul cel mai aproape, m'a bătut pe umăr cu afecțiune și prietenie, mi-a spus chiar pe numele cel mai mic și ascultându-mă cu interes, a oftat din adâncul buzelor subțirele, regretând că e pus în neplăcuta situațiune de a mă consilia să mă adresez pentru a fi satisfăcut, cui:?... partidului ce va veni la putere.

Iarăși văd în umbra timpurilor, căci sunt vai ! deja bătrân, un om sincer și bine voitor care 'mi spune pe șleau, că ar fi mai bine să intervia la Ministru printr-un om politic mai tare, pentru a obține un modest post în creerii muntilor.

Mă văd de așisderea, adânc măhnit, căci avem atunci inima tânără, de sfaturile neprețuite date de un atare educator.

Eram mai mulți candidați reușiți la un concurs pentru alegerea locurilor.—Educatorul nostru după un exordiu banal, termină în mod imperativ «și acum băeți puneți-vă bine cu Prefecții».

A fost o frumoasă lecție de gimnastică suedeză, predată de un magistru rutinat și emerit.

Să vă mai spun vă rog, numai una, deși să mă credeți că nu-mi prea vine la socoteală, căci am fost rău păcălit.—O chestie de transferare, dar să vedeți cauza, modul și urmarea.

Cauza: Un simpatic coleg susținut aprig de un mare domn politician, dorește locul meu:

Modul: cu mânuși, n'am ce zice, Prefectul ca intermediar, prepară terenul, mă însoțește, mă ispitește, mă convinge și finalmente mă conduce, făcându-mi cuvenita teorie, la perfectul educator!

Acesta mă roagă să primesc transferarea sub rezerva bine înțeles că numai 2 luni să fiu mutat într'un alt loc tain.—Primesc cu entuziasm, Prefectul mă felicită și naivul de mine, grăbesc singur formalitățile de transferare.

Urmarea, Domnilor, o ghiciți: ce naiv am fost să cred în cuvântul acelu educator!

Văd prea bine că și D-voastră vă reamintiți de ast-fel de împrejurări și stați gata să le povestiți și prin asta să-mi dați dreptate, nu este așa?

Iacă deci de ce am spus mai sus că nu e vinovat confratele pedepsit.

Educatorul însă care înțelegându-și misiunea și ajungând în capul unei administrațiuni importante, având a conduce oameni doritori și iubitori de dreptate, oameni cari cred în puterea muncii și a datoriei, oameni ce-și expun viața la fiecare oră, oameni culti cari judecă și cântăresc, oameni preparați prin felul profesiunii înbrățișate a fi altruști, va întinde o mână de ajutor modestului confrate părăsit în cine știe ce ungher al țării ăștia, sau într-un mititel spitălaș sau Orășel și îi va zice:—Iubite confrate, te văd muncitor, inteligent, cult, cinstit, iubitor de oameni, curat la suflet, ai toate drepturile

căştigate prin Lege, prin urmare ai încredere în sentimentele mele de dragoste și de dreptate, să fie sigur acel educator, că prin o ast-fel de înțelegere superioară a datorilor sale, va sdruncina toate sufletele, va mișca toate energiile, va obține cu ușurință readucerea la ordine și la datorie, la sacrificiu și la recunoștință, a tuturor elementelor și valorilor de sub sceptrul său, va realiza prin dreptate și blândețe, cea ce prin mijloace de teroare și de reprimare nu s'a putut obține de nimeni altul.

Interegnul teroarei!! L'am văzut și p'ăsta, pe vremuri! 50 % personal pedepsit pentru a acoperi lipsurile noastre sociale sau greșelile seculare administrative. Brrrrr! Ce timpuri! Dar și ce inspectori!.

Durerea provocată în inima unui educator cinstit de fapta confratelui, de care fusese vorba aci, e realmente profundă, căci știu cât la apărat fostul sub Director General pe acel confrate, fost medic de Cir. în județul Argeș, pentru a nu fi permutat din locul ce ocupă prin intervenirea tocmai a acelor politicieni, în clubul cărora arată pe carta de vizită că s'a înscris acum.

Dacă și-a însușit un nou titlu pe lângă cel academic, titlu ce văd că poartă efigia Sfântului Vasile, treaba D-lui, dacă a crezut însă că față de educatori de talia Profesorului Sion, ast-fel de titluri au trecere, amarnic a greșit, căci dacă cunosc un sectar al muncii, al cinstei și al datoriei. acela este actualul său educator, și nici de cum un sectar politic, după cum răii și invidioșii l'au poreclit.

Trecutul și prezentul o dovedește pentru cei cari îl cunosc și vor să 'l cunoască.

Dr. Titu Demetrescu

APA DE VITTEL

===== PREVENTIVĂ ARTERIOSCLEROSEI =====

Profilaxia Sifilisului

O rugămintă pentru D-l Ministru al Lucrărilor publice

de către D-rul Radu Chernbah

Direcția căilor ferate prin Serviciul ei medical a publicat și afișat în mai multe esemplare pentru fiecare gară niște instrucții asupra Sifilisului.

Nu cred că Domnia-Voastră D-l Ministru aveți cunoștința personală de această, și e de datoria noastră a vă ruga să binevoii a examina acele instrucții care cuprind capitolele următoare :

- 1) Ce este Siflisul ;
- 2) Tratamentul ce trebuie urmat ;
- 3) Higienă, regim ;
- 4) Precauțiunile ;
- 5) Casătoria ;

6) Povețe pentru viitor ; și al 7-a și cel din urmă relativ la rolul medicului în îngrijirea bolnavilor.

Aceste instrucții întâi sunt nepotrivite pentru gări—locul lor ar fi la ușa de intrare a unor anumite stabilimente, iar nu în gări, sau doar numai în cazul, când vagoanele trenurilor ar fi amenajate astfel ca să nu se deranjeze călătorii în călătoriile lor de nuntă legală ori nelegală.

Apoi aceste instrucții au atâtea greșeli și păcate, dacă nu mai multe, de câte rânduri au.

1) Vorbind la drept, de ce autorul instrucțiilor vrea să talmăcească profanilor ce este Sifilisul, când în conștiință el însuși nu-l cunoaște în esență, cum nu-l cunoaște cu deamănuntul nimeni astăzi ; atât doar știm că spirocheta pelida ar fi provocatorul fără să se poată preciza pozitiv, științificește cum se face contajul și cum evoluează în atâtea feluri și cu virulente deosebite. Când e cinstit ca nimeni să nu râvnească a se face dascăl de cât numai atunci când cunoaște bine și adânc subiectul, nu înțelegem precipitarea această de a talmăci Sifilisul și tocmai călătorilor C. F. R. !

A crede că se va evita sau se va combate sifilisul prin acele instrucții este ceva copilăresc—și în ori ce caz, instrucțiile acelea jignesc sentimentele fiinștii de pudoare ale ambelor sexe.

2] Dar mai cu seamă chestia tratamentului așa cum este expusă în aceste instrucții atășate prin gări—este un atent violent și premediat oficial la dreptul exclusiv al medicilor de a exercita medicina.

Să poftească medicii să prescrie de azi înainte unui sifilitic al ceva decât: «două pilule zilnic de câte 1 centigram de sublimat corosiv și 1 centigram de extract teboic» Cum se scrie în instrucții.

Pacienții vor socoti un retrograd ori cel puțin un ignorant pe medicul care le-ar prescrie mercurul sub altă formă.

Dar asta-i datoria medicilor C. F. R. ?

Cum, ei să trateze pe călătorii sifilitici ?

3] Medici căilor ferate au servicii în deajuns de multiple și delicate așa de pildă, de a controla curățenia și temperatura vagoanelor, alimentația din bufeturile și restaurantele oficiale ale garilor, calitatea și cantitatea de apă potabilă în gări atât pentru călători cât și pentru personal și altele multe.

Cu toate acestea zilnic se reclamă că încălzirea vagoanelor este defectuoasă une-ori e prea cald alte ori prea frig, și sănătatea călătorilor suferă în amândouă împrejurările.—Noi găsim că este de trebuință așezarea a câte unui termometru de cameră în fie care compartiment spre a se putea grada temperatura de 16° 18° centigrade, precum și așezarea în fiecare stație de vase cu apă bună potabilă, vase cu robinete pentru îndestularea setei călătorilor.

De asemenea un control serios și competent asupra alimentelor debitate în gări mai trebuitor de cât instrucțiile asupra sifilisului !

Altele sunt măsurile de igienă și de prevenție ce cad în sarcina serviciului medical al C. F. R. și cu totul alta este profilaxia și mai ales tratamentul sifilisului.

Socot că exprim sentimentele tuturor colegilor mei rugând pe Domnul Ministru al Lucrărilor publice să ia măsurile cuvenite

ca serviciul medical al C. F. R. să-și caute de îndatoririle lui și să nu impiețeze oficial asupra drepturilor legale ale medicilor practici.

Feminismul în viața românească

de Dr. D. Popescu, din București

Când soarele libertății reapăru pe orizontul țării noastre, geniul latin se scutură de-atâtea secole de asuprire, iar poporul, într'un admirabil avânt asimilă foarte repede cultura și civilizațiunea bătrână din occident. Mai mult, România deveni focar de lumină și pentru ceilalți fii, ținuți încă sub jug strein împilător, prin soarta ne miloasă și or cât de înalte fură barierele opuse ălor de un neam și limbă, razele pornite din patria mună, tot reușiră a înviora sufletele, făcând să vibreze conștiința națională, pretutindeni unde bat inimi românești. Expozițiunea de la 1906 dete lumii spectacolul măreț al propășirii acestei colonii romane, ne răpusă de potopul invaziunilor, ba putându-se fali că le rezistă cu glorie, slujind chiar Europei drept stăvilă. N'am atins încă nivelul progresului din statele vechi și mari, căci de o cam dată ne lipsește forța lor creatoare; iar prin ungherele modestului nostru edificiu, se găsesc foarte mulți analfabeți, nu din cauza nevolniciei lor, cât a voinței guvernanților, doritori să țină masele în ignoranță, pentru exploatare politică și economică.

Totuși evoluția generală urmă cursul său și aici, astfel că ne pomenirăm pe negândite în plin feminism. Era fatal și de aceea spiritele serioase nu fură surprinse, știut fiind cum la noi, până eri eminentamente agricultori, temeea, o dată cu atribuțele maternității și gospodăriei, execută încă lucrări agricole alături de bărbat.

Specialități profesionale exclusive sexelor, apărură prin orașe. Și curios e că revendicările feministe n'au pornit de la țărancă, după exemplul Suediei, Norvegiei, Finlandei, ci din

sânul burgheziei *alias plebs*, clasă de curând creată, unde femeea desfășoară puțină activitate socială. Ceva instrucție primară, pentru ca ea să egaleze nivelul sotului său, nu tocmai ridicat sub acest punct de vedere și atunci ambii fiind în aceleași condițiuni de aptitudine și educațiune, perechea rurală va deveni susceptibilă de viitoarele reforme.

Cât privește tributul sângelui, dacă greutatea, chinurile și grijile puerperalității nu-l compensează și vrem cu or ce preț a înrola pe femei, îi găsim echivalent în serviciul auxiliar militar, la etape, spitale și altele analoage.

Iată sexul slab contribuind ca și antonomul său, pentru bunul mers social.

Mai înainte însă de a-i arăta tendințele, trebuie să cunoaștem constituția lui.

Puterea musculară pare că e apanaj al bărbatului. Superioritate mare nu-i dăm; și nici țărâncei, în nici un caz, nu-i se poate aplica epitetul de sex slab. Apoi, pe vreme ce mecanica progresează, munca penibilă va fi efectuată de mașini, puse în mișcare prin mîntea și mîna, indiferent ale omului or femeii.

Relativ la aptitudinile de resort pur intelectual, criteriul actual ne permite deja să afirmăm, că nu există specialitate omenească, pe care aceasta să nu și-o însușească și pune în practică fără greș. Intru cât doftorița, protesoarea, telegrafista impiegata de birou ar fi mai pre jos ca semenii lor de sex masculin? Totul se permite femeilor, până și sporturile cele mai dificile și periculoase, căci diferențele anatomo-fiziologice sexuale nu opun rezistență exercițiului vre-unei profesioni, având în vedere perfecțiunile actuale tehnice și organizațiunea lucrului; iar acei care s'au străduit a demonstra inferioritatea lor, nu aduc probe suficiente.

Cum rămâne familia când ambii soți, zilnic, vor părăsi căminul? Lăsăm pe bogați, la care menajul și creșterea copiilor sunt făcute de streini plătiți, și ne ocupăm de marea

clasă a muncitorilor veritabili, cu fizicul sau intelectul. Mai este posibilă atunci căsnicia? Cu ore de lucru distribuite umanitar, cu ocrotirea femeii mame și copilului, cu înființarea institutelor de puericultură, ca leagăne, depozite temporare, procurarea unui lapte bun, grădini pentru copii, șel, scopul material se va realiza. Sentimentul familiei însă, astfel cum îl înțelegem o să fie de sigur zdruncinat. Aci e locul de spus că omenirea, suferind atâtea din cauza sentimentalismului, preferă a se lăsa în voea instinctelor, conduse prin rațiune la puținii privilegiați. Printre aceștia numărăm pe feministe. Cât pentru eternul feminin și amorul, ele sunt concepțiuni poetice care au produs erotismul generației prezente, cu toate rafineriile și perversitățile sale.

Femea, renunță la multele avantaje efemere acordate sexului frumos, fiindcă nu mai vrea să fie socotită obiect de plăcere senzuală. Ea se îndrumează foarte decisă, în direcția ce-i arată spiritul social modern, conștientă de noile datorii și veselă de a putea scutura o tutelă umilitoare și asupritoare. Nu e vorba de abdicare de la datoriile naturale pentru întreținerea speciei. Societatea va proteja pe mamă și copil mai bine ca tatăl actual, dese-ori trădătorul paternității, sub scutul chiar al legii și surd la glasul sângelui. Bărbatul scapă încă de grija onoarei familiale, rămânând ca fite-ce factor social, nu importă sexul, să răspunde pentru faptele lui și putem prevedea viitorul apropiat când femeia nu se va mai vinde.

Programul feminist este prea bogat și altă dată ne am ocupat cu parte din el. Posibil el să devie din ce în ce mai pretențios, împietând cu drept cuvânt pe domeniul politic. Inceputul e făcut deja în Norvegia, Australia, Suedia, Statele Unite, unde sau acordat femeilor drepturi politice sau administrative, fără a se resimți starea de lucruri existentă.

Curios însă că Anglia, patria libertăților, opune o rezistență brutală campioanelor feministe, numite sufragete.

Dar or cât am evolua, femeia va continua a și îndeplini

misiunea sa naturală, maternitatea. Indoeală nu încapă aici. Copleșirea unui atare instinct, or atrofia funcțiunii fiziologice, cer mii de secole și chiar atunci renunțarea n'are să fie generalizată. Omenirea se va specializa, în felul albinelor, furnicilor și altor animale, care neau luat înainte în astă direcție: adică ajungem la selecțiunea femeilor reproductoare sau cum am zice înființarea de institute eugenice, spre a le deosebi de crescătorii or erghelii; purificând și perfecționând speța umană. Oare procedarea cocoanelor noastre nu constituie o dezertare, prin încredințarea copiilor pentru alăptare și creștere, la doici, guvernante și alți mercenari. Cu toate astea mai toate sunt contra feminismului, căci preferă sclavie aurită și tirania modelor, libertăților sociale îndrumătoare către muncă cinstită și sănătoasă, fără teamă de pierderea farmecului propriu al sexului. Ce a mai rămas de admirat la păpușa modernă, de cât artificiile: tricon, perucă, suliman, corset? Iar sub ele, corp schilod și minte zăpăcită. Nădejdea pentru viitor e clasa oropsită, unde virtuțile sociale au prins deja rădăcini și în curând vor da roade.

Printre puținii vrășmași ai emancipării femeii, în țara noastră, cine ar fi crezut să fie profesorii universitari și avocații.

Despre cei din urmă nu mi-am făcut vre-o dată iluzie. Mentalitatea lor târăgănitore nu le permite amplitudini vaste. Cestie de procedură! Noroc că progresul nu depinde de ei, căci atunci cu siguranță omenirea ar aștepta mult și bine, învârtindu-se într'un cerc. Li-e teamă de întomisiunea elementului feminin în corporație, spre a nu le deranja farnientele? Progresul însă nu ia în seamă subtilitățile și chitibușurile avocaților. Sunt alți factori care-l prepară și-l vor impune acestor domni.

Mă miră numai, cum elita intelectului românesc se opune evoluțiunii femeii, de și egalitatea sexelor a fost susținută de un distins economist și filozof, Saint-Simon. Dar leacul este găsit: universități exclusiv femeiești.

Asociațiunea Latină rugând pe cititorii revistei să se înscrie ca membri ai asociației latine, publicăm apelul făcut de Președintele asociației D-l Profesor D-r C. Istrate.

Domnule Membru,

Vă trimitem o scrisoare-program a „Asociațiunei Latine“, scrisă în limba franceză și destinată a fi expediată presei, persoanelor de distincțiune și societăților similare, etc., din Franța, pentru a aduce la cunoștința lor existența și scopul Asociațiunei Latine, și a-i invita a colabora cu noi pentru realizarea idealului ce-l urmărim și executarea programului activității noastre întocmit în conformitate cu statutele noastre și cu deciziunile adunărilor generale și Comitetului Diriginte.

Vă rugăm a lua și D-v cunoștință de acest program și de a face propagandă activă printre rudele, prietenii și cunoșcuții D-v. fără deosebire de sex, de clasă socială, sau de convingeri politice, invitându-i a se înscrie printre membrii Asociațiunei și a mări cu obolul lor resursele noastre prea restrânse încă pentru trebuințele propagandei noastre.

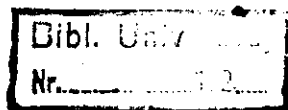
Vă rugăm a face aceeași propagandă pentru conferințele, reprezentațiunile balurile sau serbările ce se vor da de Asociațiune pentru mărirea fondurilor sale de propagandă, asistând cu familia D-v și îndemnând cât mai multe persoane din relațiile D-v să asiste cu familiile D-lor și să facă aceeași propagandă.

Numai cu concursul eficace al tuturor membrilor săi, Asociațiunea Latină va putea căpăta mijloacele bănești necesare pentru realizarea scopului său mareț, național și patriotic, făcând o propagandă vie și mereu susținută și de aceea este necesar să avem cât mai multe Doamne printre membrii Asociațiunei și în diferitele comitete de organizare a conferințelor, reprezentațiunilor, balurilor sau serbărilor ce vom da.

Preș. de onoare General C. Pilat

Președinți activi	{	Prinț C. Basarab Brancovanu Dr. Ioan Cantacuzino D-r C. Istrate
-------------------	---	---

Inscrierile se pot face și la Redacția Revistei noastre, care vă transmite cererile la sediul Societății, București.

Anemia, Chlorosa și toate slăbi-
ciunile vindecate prin

Peptonate de Fer Robin

Admis în spitalele din Paris

— Nu constipă nici odată —

Nu negrește dinții

Flaconul durează între 5-6 săp-
tămâni, doza revine la 12-15
bani pe zi

*Deci e cel mai eficient din toate
feruginoasele. De vânzare la toate
farmaciile și drogueriile.*

PREȚUL FLACONULUI 5 LEI

«Varilaxine»

care grupează cinci laxative di-
ferite și care permite a se
feri de obișnuință, este
tratamentul cel mai recent și cel
mai rațional al constipației.

Este în totdeauna bine primită;
nu irită intestinul; regulează
funcțiunile; acțiunea sa este con-
stantă și regulată.

Prețul: 5 lei cutia cu 60 past.
1 sau 2 pastile înainte de cină.

„Diabetifuge“

Cel mai bun preparat de întrebu-
ințat pentru cei cari suferă
de diabet. Prețul unei cutii cu 30
capsule 5 franci (în Franța).

Depozit general:

Laboratorul: «Produits Scientia»

42, Rue Blanche, Paris

Contra artritismului, reumatis-
mului, gutei, colici nefatice
întrebunțați

„Urophile“

BAILLY

(Acid Ahyminic, Urotropine, Litine
Sare alcalină, etc.)

Asociațiunea completă a celor mai
buni disolvanți ai acidului uric

ANTISEPTIC AL CAILOR URINARE

Diuretic plăcut

Mărește și regulează activitatea
rinichiului și ficatului

CARABANA

— Purgativă, Depurativă, —
Antiseptică

Acțiunea sa este sigură și ușoară

Doza este: un pahar mic (80-
100 grame) luat dimineața imediat
înainte de cafeaua cu lapte.

Carabana

Este un puternic antiseptic in-
testinal, prin sulfatul de sodium
ce-i conține în mod natural și
care trebuie să o facă a fi în spe-
cial recomandată în boatele in-
fecțioase: influența, friguri pa-
lustre, friguri gastrice, febră ti-
foidă, etc.

Clarificațiunea Vinurilor
prin
„Poudres de A. Jullien“

Furnisorul Spitalelor din Paris

==== M. JARRY, No. 20 Rue Taylor, Paris ====

Representant J. LIEUZE, 102 Calea Dorobanților, București

Vinurile României ar putea rivaliza cu acelea, ale celor mai renumite podgorii, dacă proprietarii și negustorii ar avea la clarificare și la cleire aceeași grijă pe care o au cele mai mari vii din Franța și Italia.

Mai ales cleirea are o mare însemnătate, spre a da finețea vinului și a împiedica fermentațiunea și drojdia.

Aceasta se dobândește în condițiuni excelente prin mijlocirea prafurilor «Jullien» autorizate de către Onor. Direcțiunea Sanitară din București și întrebuințate în spitalele din Paris și de Asistența Publică din Franța.

1. Ele clarifică vinurile în scurt timp;
2. Dau vinurilor o limpeziciune desăvârșită;
3. Produc o drojdie mai deasă, mai grea și mai puțin voluminoasă, de cât cea formată de celelalte cleiuri; și
4. În sfârșit, pentru că sunt ușor de transportat, foarte ușor de întrebuințat, prețul lor este foarte puțin ridicat și se bucură de marele avantaj de a se păstra până la înfinit cu toate însușirile lor.

Prețurile pentru România :

Pudra No. 1 cutia cu 500 grame, lei 5.50. Idem No. 2 lei 7.—

Idem No. 3 cutia cu 500 gr. lei 5.50

*Comenzile de 10 kgr. combinate se exped. franco București nevămuite
Pentru comenzile mai mici portul privește pe cumpărător.*

A SE ADRESA :

D-lui M. JARRY, 9, Rue Taylor, Paris. sau

D-lui J. LIEUZE, 102 Calea Dorobanților, București.